

Enheten för naturvård

Kalvskäret SE0110241

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18588-2017

Namn	Kalvskäret	Areal	0.24 ha
Natura 2000-kod	SE0110241		
Kommun	Norrtälje		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2011-09-14		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2017-06-12		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Tomtägareförening		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
Ingen livsmiljö finns rapporterad från området.			

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Denna art finns upptagen i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns även andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella arter i tabell 2.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
1419	Dvärglåsbräken	<i>Botrychium simplex</i>

Bevarandesyfte för Kalvskäret

Bevarandesyftet och beskrivningen av arter nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18588-2017

I Kalvskäret är dvärglåsbräken enda utpekade art. Andra kända lokaler med dvärglåsbräken finns som närmst fyra mil åt sydost.

Prioritering av skötselåtgärder framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Kalvskäret

Dvärglåsbräken (1419)

- Populationen av dvärglåsbräken ska vara livskraftig.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd. Detta innebär att växttäckets ska vara lågt och lite glest, samt att det ska finnas lagom mycket sippervatten. Arten gynnas av hög kalkhalt.

Vilka miljöfaktorer som är avgörande för arten är dåligt känt. Åtgärdsprogrammet har inte funnit några bra åtgärder för att gynna eller säkra lokalerna i Stockholms skärgård. Målen ovan är därför få, vaga och delvis osäkra.

Beskrivning av området

Natura 2000-området ligger på Kalvskäret på den sydöstra delen av Singö i Norrtälje kommun. Den utgörs av strandklippor som mot norr är exponerade mot öppet hav. Området är lättillgängligt för allmänheten och nås lätt med bil till den närbelägna lotsstationen. Omgivningarna domineras i övrigt av sommarstugeområden.

Beskrivning av arten

Dvärglåsbräken (1419)

Dvärglåsbräken är efter 1980 endast känd från 11 lokaler i Sverige varav Kalvskäret är en av fem i Stockholms län. Alla dessa har hittats efter 1996. På en av dessa lokaler, Stora Nassa, är den dock inte återfunnen under senare år.

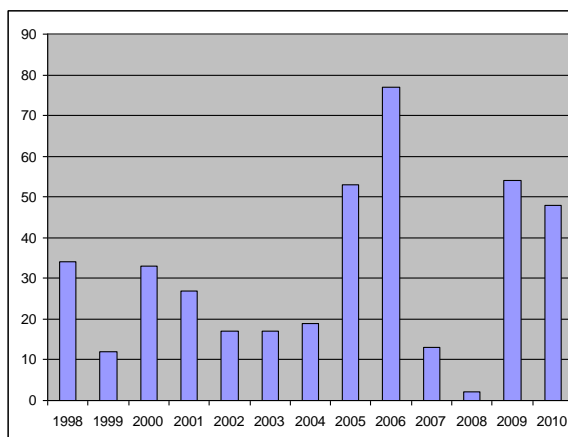
Lokalen består av berghällar sluttande mot havet. Arten växer i sprickor och gropar i berget där det finns ett tunt jordlager som periodvis genomsilas av sippervatten. Underlaget utgörs av mossbeväxt, delvis bar jord med mer eller mindre tät gräsväxt och enstaka örter insprängda. Här är konkurrensen låg samtidigt som det finns visst skydd mot försommartorkan. Längre norrut längs stranden syns viss inverkan av kalkrik morän genom örtrik flora där jordlagren är lite tjockare. Detta syns dock inte tydligt i dvärglåsbräknetts jordfläckar. Beståndet inryms inom en 2 x 4 m rektangulär yta med kortsidan mot havet. Lägsta punkten ligger endast omkring 1 m ovan havsytan och växtplatsen nås av saltstänk vid kraftig pålandsvind.

BEVARANDEPLANDatum
2017-06-12Beteckning
511-18588-2017

Sippervattnets tillrinningsområde och tidsmässiga variation är oklar. I skogen ovanför strandhällarna finns en liten sumpskog som skulle kunna fungera som utjämnande magasin för sippervatten i bergsprickor. Denna sumpskog ligger inom Natura 2000-områdets gräns. Mellan strandhällarna och sumpskogen finns dock en bergrygg och det är oklart om sumpskogen har någon betydelse för att försörja dvärglåsbräkenlokalen med sippervatten. Vattnet förefaller snarare komma uteslutande från de kala hällarna och torkar därmed lätt ut vid uteblivna regn under sommaren. Högsommartorka kan vara positivt för att hålla tillbaka konkurrerande växtlighet. Sommartid rör sig mycket människor på klipporna med trampslitage som följd, vilket i lagom omfattning möjligen också kan gynna dvärglåsbräken i konkurrens med mer storvuxna växter.

Dvärglåsbräken upptäcktes på den aktuella lokalen 1998. Vissa år har flera räkningar gjorts under juni och början av juli. Antalsvariationen under artens vegetationssäsong innebär att det är svårt att veta om enskilda räkningar är jämförbara mellan åren. Det högsta antalet, från 2006, bestod till stor del av små exemplar som torkade bort under en ovanligt torr juni. Maxantalen i diagrammet ger ändå en uppfattning så väl om ungefärlig storlek på populationen som om hur stor mellanårsvariationen kan vara.

År	Antal ex	Maxantal
1998 (upptäcksåret)	34	
1999	12	
2000	33	
2001	27	
2002	17	
2003	5,17	
2004	19, 16	
2005	53, 41	
2006	77, 41,	
27		
2007	13, 13	
2008	2	
2009	47, 54,	
25		
2010	48, 45	

Antal räknade plantor enligt uppgifter i Artportalen

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12

Beteckning
511-18588-2017

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Dvärglåsbräken (1419)

- Alla former av byggande eller exploatering av själva växtlokalen.
- Överväxning med buskar särskilt en och ljung, men även småplantor av björk, kan på sikt tränga ut dvärglåsbräken. Tätande gräsväxt i klippskrevorna kan också hämma utvecklingen av beståndet.
- Slitage till följd av människors tramp kan skada plantor av arten men också verka gynnsamt genom att hålla tillbaka gräsväxten. Stora ändringar i slitagets omfattning kan bli ett hot.
- Slumpvisa händelser eller olämpligt väder under flera år i följd kan utrota en liten isolerad population som Kalvskärets.
- Störningar i försörjningen av sippervatten.
- Ökande frekvens av försommartorka på grund av klimatförändringarna.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Dvärglåsbräken är fridlyst enligt 7 § Artskyddsförordningen (2007:845).

Behov av ytterligare reglering

Det finns inget behov av ytterligare reglering.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18588-2017

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Kalvskäret.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Dvärglåsbräken (1419)	Åtgärder utförs enligt "Åtgärdsprogrammet för bevarande av dvärglåsbräken" (inom ramen för projektet Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP)).	Enligt program.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående art.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Dvärglåsbräken (1419)	Lokalen är kanske för liten för att kunna härbärgera en långsiktigt livskraftig population. Risken är stor att den på längre sikt slås ut av slumpfaktorer. Bortsett från lokalens litenhet och avståndet till andra kända lokaler förefaller bevarandetillståndet gott.

Inventeringar i området och andra referenser

Art- och naturtypsvisa vägledning. www.naturvardsverket.se. Uttag 2008-03-19

Naturvårdsverket, 2006. *Åtgärdsprogram för bevarande av dvärglåsbräken*. Nr 5626 i Naturvårdsverkets rapportserie.

Svensson, A, 2006 – 2010 Årsrapporter av inventeringar i AB-län inom Åtgärdsprogrammet för dvärglåsbräken. Stenciler.

BEVARANDEPLAN

Datum
2017-06-12Beteckning
511-18588-2017

Karta

